

ÖLÜMCÜL GÖÇ ROTALARI

DR. SERHAT ORAKÇI

Referans için: Orakçı, Serhat. "Ölümcül Göç Rotaları". İNSAMER Analiz. 16.09.2022.

Analiz

Yasa dışı göçmenlik ya da sorunlu ülkelerden müreffeh dünyalara düzensiz göç akışı, yüksek maliyetli önleyici tedbirlere rağmen hız kesmeden devam ederken ilticacılar ölümcül rotalarda hayata tutunmaya çalışıyor. Sahra-altı Afrika ülkelerinden Kuzey Afrika'ya, oradan da Avrupa'ya uzanan acımasız göç yollarında çok sayıda insan hayal ettiği dünyaya ulaşmadan can veriyor. Hatırlanacağı üzere geçtiğimiz aylarda İspanya'nın Kuzey Afrika'daki iki enkılavından biri olan Melilla'ya giriş yapmak için tel örgüleri zorlayan düzensiz göçmenlere yönelik plastik merminin kullanıldığı polis müdahalesinde 23 göçmen hayatını kaybetmiş, çok sayıda göçmen de yaralanmıştı.¹

Melilla'da yaşanan olay düzensiz göçmenlere uygulanan insanlık dışı muamelelerin geldiği noktayı bir kez daha gösterdi. Elbette 24 Haziran'da gerçekleşen bu elim hadise göç yollarında yaşanan trajedilerin son halkası olsa da kesinlikle sonuncusu olmayacak. Afrika kıtası ile Avrupa kıtası arasına set çeken Akdeniz, düzensiz göçmenler için mezar olmaya devam edecek. Akdeniz'in batı ucunda yer alan Melilla ve Ceuta İspanya'ya yani Avrupa Birliği (AB) topraklarına giriş yapabilmek için en çok tercih edilen stratejik lokasyonlar arasında yer alıyor. Günümüzde Fas sınırları içinde kalsalar da sömürgeciliğin bir mirası olarak İspanya toprağı sayılan bu küçük beldeler dolayısıyla AB'nin de

Afrika'daki istisnai statüdeki toprakları. Uzun bir geçmişe sahip olan bu beldelere giriş yapabilmek göçmenler için umut diyarı Avrupa'ya ulaşmak anlamına geldiğinden yüzlerce düzensiz göçmen buralara giriş yapmak için şartları zorluyor. Tercih edilen diğer rotalar ise Orta Akdeniz'de Libya ve Tunus üzerinden botlarla Akdeniz'e açılarak en yakın kara parçaları Malta veya Sicilya'ya ulaşabilmek ya da Doğu Akdeniz'de Mısır ve Türkiye'yi aşarak Yunanistan'a geçiş yapmak. Her ne kadar bu göç hareketliliği "düzensiz" olarak nitelense de o kadar da düzensiz olmadığı, bir plan program dâhilinde işlediği anlaşılmakta. Göçmenleri bu rotalara sokan, sistemin zayıflıklarını iyi bilen akıl hocaları, insan kaçakçılığı ile geçinen, insan kaçakçılığı yapan mafyavari yapılar bulunmakta. Uzun bir yolculuğu finanse edecek maddi güç olmadan bu yollara düşülemeyeceği için göçmenler de gerekli hazırlıklara çok önceden başlamakta. Bu tekinsiz göç rotalarında yol alabilmek, ara istasyonları geçerek nihai hedefe varabilmek aylar sürse de beklentiler bu zahmete degecek düzeyde. Yeni bir hayat kurmak, iş bulmak, para biriktirmek, insanca rahat bir yaşam belki...

Akdeniz'e Çıkan Ölüm Koridorları

Afrika kıtasının son yıllarda sergilediği demografik yükseliş yaşlı Avrupa için tehlike çanlarının aralıksız çaldığının bir göstergesi. Her yıl katlanan genç bir nüfus havuzu var kıtada. Bu gençler durağan değiller, eğitim ve iş arayışı içerisindedir. Bildikleri diller Avrupa'da yaşamı cazip hâle getirmekte onlar için. Avrupa'ya ulaşmak, en kısa yoldan en kârlı kazancı elde etmek demek. Ancak bunun

getirdiği riskler de bir o kadar fazla. Düzensiz göçmenler ya da kaçak yollardan Avrupa'ya sızmaya çalışan bu insanlar sosyoekonomik şartlarını değiştirmek ve daha iyi bir yaşam için ter dökmek niyetindedir. Çıktıkları yolda bir anda ölümle yüz yüze gelmeleri ise her zaman olası. Kıtanın içlerinden Akdeniz sahillerine ulaşan göç rotaları bir nevi ölüm koridorlarını andırıyor. Sınırlar arası kaçak geçiş yapan göçmenlerden kimi bu zorlu yolculukta yolunu şaşırarak çöllerde kaybolup açlıktan ve susuzluktan ölüyor; kiminin yırtıcı kuşalar ve hayvanlarca parçalanmış cesedi bulunurken sıcak kumların kat kat örttüğü bazı cesetler sessiz sedasız toprağa karışıyor. Sahel Kuşağı ve Sahra Çölü gibi bir engeli aşarak Akdeniz'e komşu bir sahil şehrine kendini atabilenler şanslı sayılıyor. Libya, Tunus, Cezayir ve Fas'ta Akdeniz'in öbür ucuna ulaşmayı bekleyen kaçak göçmen orduları her an fırsat kolluyor. Bu fırsatı bulamayanlar ise Kuzey Afrika ülkelerinde tutunma mücadelesi veriyor. Konuya ilişkin IOM (International Organization for Migration) tarafından hazırlanan bir rapora göre yılda 65.000 ila 120.000 arasında düzensiz göçmen Sahra-altı Afrika ülkelerinden Kuzey Afrika ülkelerine geçiş yapıyor, bunların da ancak %20 ila %38'i Avrupa'ya geçebiliyor.² Bu düzensiz göçmen akışını engellemek için yeni yollar arayan Avrupa ülkelerinde Frontex (AB Hudut Güvenliği Ajansı) kapsamında hudutlara yerleştirilmiş teknolojik kameralar, Akdeniz'i tarayan insansız hava araçları ve sahil güvenlik botlarıyla âdeta yüksek masraflı bir sektör oluşmuş durumda. Bir şekilde yol bulup sınırı aşanlar ise tespit

edildikleri anda anlaşma sağlanmış üçüncü bir ülkeye transfer edilme riski ile karşı karşıya. Basına yansıyan haberlere göre İngiltere 142 milyon dolarlık bir ödeme ve çeşitli kalkınma projelerine destek sağlama karşılığında yasa dışı göçmenleri Ruanda'ya transfer edebilecek.³ Bir zamanlar köle gemilerinin zorla insan taşıdığı Afrika sahillerinde şimdi kaçak göçmen botları cirit

atıyor. Ancak bu sefer çıkılan yolculuklar gönüllü gerçekleşiyor. Savaşa, istikrarsızlığa düşmüş ülkelerden, yoksulluk ve işsizlikten mustarip coğrafyalardan gençler Akdeniz'e doğru yollanıyor. Daha iyi bir yaşam umudu, çok güçlü bir motivasyon onlar için. Tel örgüleri, sınırları aşındırmak için yapılan yasa dışı her hamle ise insanlık hanesine yeni trajediler kazımaya devam ediyor.

Sonnotlar

1. “Melilla: Kuzey Afrika’daki İspanyol toprağına girmeye çalışan onlarca göçmen öldü”, BBC News Türkçe, 26.06.2022, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-61942296>
2. Hein de Haas, “Irregular Migration from West Africa to the Magreb and the European Union: An Overview of Recent Trends”, IOM, Geneva, <https://www.unhcr.org/49e479ca0.pdf>
3. Tazreena Sajjad, “Africa: Western Countries Are Shipping Refugees to Poorer Nations in Exchange for Cash”, The Conversation, 28.07.2022, <https://theconversation.com/western-countries-are-shipping-refugees-to-poorer-nations-in-exchange-for-cash-185758>